

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів

(у тому числі екологія)»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2024

Харків – 2024

Силабус навчальної дисципліни «Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 17 с.

Розробники:

Артюшенко Олександр Вікторович, заступник начальника кафедри загальноїсських дисциплін;

Чепурний В'ячеслав Петрович, старший викладач кафедри загальноїсських дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри загальноїсських дисциплін
(протокол № 12 від 24 червня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри загальноїсських дисциплін
(протокол № 11 від 13 червня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри загальноїсських дисциплін
(протокол № 11 від 11 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Артюшенко Олександр Вікторович, заступник начальника кафедри загальновійськових дисциплін
Контактний телефон	+38-057-704-90-57
E-mail	o.v.artyushenko@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Назва навчальної дисципліни	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Чепурний В'ячеслав Петрович, старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Контактний телефон	+38-057-704-90-57
E-mail	v.p.chepurnyi@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни, спрямовані на формування у курсантів базових знань, умінь і навичок у сфері реалізації завдань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій на регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях.

Вивчення навчальної дисципліни формує у курсантів уявлення про способи і методи моніторингу навколишнього природного середовища при організації та веденні радіаційної, хімічної, біологічної розвідки та їх контролю підрозділами цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях; оцінювання та прогнозування обстановки в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру в мирний час та особливий період. Розглядається

порядок використання індивідуальних і колективних засобів захисту в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру, а також процедура ліквідації наслідків таких ситуацій. Аналізується організація спеціальної обробки особового складу та постраждалого населення. Досліджується порядок застосування юридичної відповідальності до посадових осіб за недотримання норм екологічної безпеки військ.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у підготовці військовослужбовця, який здатний здійснювати заходи радіаційного, хімічного, біологічного (РХБ) захисту, спрямовані на захист підрозділів від застосування зброї масового ураження і наслідків руйнування об'єктів підвищеної небезпеки у різних умовах обстановки; формуванні у них психологічної стійкості при діях у складних умовах сучасного бою.

Завдання – опанування навчальної дисципліни курсантами спрямоване на вивчення:

- основних відомостей про зброю масового ураження;
- методів та способів визначення РХБ зараження;
- гранично допустимих рівнів іонізуючих випромінювань, норм радіаційної безпеки;
- класифікації, хвороботворних властивостей біологічних агентів, способів їх бойового застосування;
- порядку застосування засобів захисту за призначенням, особливостей підготовки та користування засобами індивідуального та колективного захисту під час виконання завдань в залежності від бойової обстановки;
- табельних засобів військ РХБ захисту;
- теоретичних основ екологічної безпеки військ;
- порядку здійснення заходів щодо захисту навколишнього природного середовища у Збройних Силах України та основ природоохоронного законодавства;

формування вміння:

організовувати заходи захисту від зброї масового ураження;

використовувати прилади з визначення РХБ зараження, індивідуальні засоби захисту від зброї масового ураження та табельні засоби військ РХБ захисту;

діяти в умовах біологічного зараження;

визначати гранично допустимі рівні іонізуючих випромінювань згідно норм радіаційної безпеки;

використовувати норми міжнародного гуманітарного права, стандарти НАТО та положення чинного законодавства України щодо миротворчої діяльності Збройних Сил України та виконання завдань в мирний час та під час дії правового режиму воєнного стану.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)», «Інженерна підготовка», «Військова топографія», «Організація військового зв'язку», «Розвідувальна підготовка», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

Кореквізити: «Загальна тактика», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

Постреквізити: «Загальна тактика», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка», «Тактико-спеціальна підготовка».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1. Демонструвати знання з основних понять щодо зброї масового ураження.

РН НД-2. Визначати особливості публічного і приватного права стосовно використання забороненої зброї з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання.

РН НД-3. Виявляти проблеми у правовому регулюванні стосовно закономірностей можливості застосування зброї масового ураження з точки зору військового та міжнародного гуманітарного права.

РН НД-4. Демонструвати знання та розуміння з оцінювання радіаційної, хімічної, біологічної обстановки, що склалася внаслідок застосування зброї масового ураження та руйнування радіаційних, хімічних небезпечних об'єктів.

РН НД-5. Демонструвати уміння щодо консультацій командуванню з питань втілення досвіду виконання завдань та заходів РХБ захисту в мирний час та під час дії правового режиму воєнного стану.

РН НД-6. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ та процесів стосовно виконання завдань та заходів РХБ захисту в умовах повсякденної життєдіяльності, в ході проведення миротворчих операцій та під час дії правового режиму воєнного стану.

РН НД-7. Визначати дози випромінювання особового складу з використанням індивідуальних дозиметрів та оцінювати ступінь боєдатності за радіаційним показником.

РН НД-8. Демонструвати практичні навички із застосування засобів індивідуального захисту.

РН НД-9. Демонструвати уміння із застосування технічних засобів постановки аерозольних завіс.

РН НД-10. Здійснювати консультації командуванню щодо екологічної безпеки військ.

РН НД-11. Здійснювати консультації командуванню щодо заходів захисту навколишнього природного середовища у ЗС України та основ природоохоронного законодавства.

РН НД-12. Демонструвати професійні знання, навички та вміння,

включаючи процедури і стандарти НАТО, з питань РХБ захисту та екологічної безпеки.

Види навчальних занять та самостійна робота

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних/групових занять	
1.	Загальна характеристика зброї масового ураження та об'єктів підвищеної небезпеки.		1
2.		Хімічна зброя.	1
3.		Біологічна зброя.	1
4.		Запалювальна зброя.	1
5.		Нові види зброї масового ураження.	1
6.	Мета, завдання та заходи радіаційного, хімічного, біологічного захисту підрозділів.		1
7.		Радіаційна, хімічна, біологічна обстановка, її вплив на бойові дії військ.	1
8.		Використання переносних технічних засобів розвідки.	1
9.		Використання технічних засобів радіаційної, хімічної розвідки, вмонтованих в техніку.	-
10.		Застосування засобів індивідуального захисту.	1
11.		Практичне використання засобів індивідуального захисту.	1
12.		Засоби колективного захисту.	1
13.		Оповіщення військ про РХБ обстановку.	1
14.		Основи спеціальної обробки.	1
15.		Засоби спеціальної обробки в підрозділах.	1
16.		Теоретичні основи застосування аерозолів.	1
17.		Застосування технічних засобів постановки аерозольних завіс.	-
18.		Основи загальної екології.	1
19.		Захист навколишнього природного середовища у ЗС України.	1
20.		Основи природоохоронного законодавства.	1
	Усього		18

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота курсантів здійснюється у таких формах:
опанування рекомендованої/нової навчальної та наукової літератури;
опрацювання конспектів лекцій;
підготовка індивідуальних робіт;
виконання прикладних завдань;
самотестування;
підготовка до практичних (групових) занять, виконання тестових завдань,
диференційованого заліку та ін.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних вказівках для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)» для курсантів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність».

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри загальновійськових дисциплін.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Про використання земель оборони : Закон України від 07.11.2003 р. № 1345-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1345-15#Text>.
2. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 08.02.1995 р. № 39/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>.

4. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.

5. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Техногенні надзвичайні ситуації. Терміни та визначення основних понять: ДСТУ 4933:2008. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=28519.

6. Військовий стандарт 01.107.004-2022 (01) «Система управління екологічною безпекою військ (сил) під час військової діяльності» : введений в дію наказом начальника Управління стандартизації, кодифікації та каталогізації від 15.07.2022 р. № 30.

7. Доктрина з хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту військ (сил). ВКП 5(3)-00(25)03.01 : затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 29.10.2020 р. № 346. URL: <https://bg14.ru/wp-content/uploads/2022/10/530025030156454521221241555.pdf>.

8. Інструкція «Попередження, оповіщення та прогнозування загрози хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних інцидентів. Вимоги до системи». ПТКП 10-25 (148). STANAG 2497. Ed. 6/AEP-45. «WARNING AND REPORTING AND HAZARD PREDICTION OF CHEMICAL, BIOLOGICAL, RADIOLOGICAL AND NUCLEAR INCIDENTS (REFERENCE MANUAL)» : затв. наказом Командувача Сил підтримки Збройних Сил України від 20.04.2023 р. № 35а. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/%D1%85%D1%96%D0%BC-%D1%8F%D0%B4%D0%B5%D1%80.pdf>.

9. Про затвердження Інструкції з функціонування системи попередження й оповіщення про хімічну, біологічну, радіологічну та ядерну загрозу (інцидент) у системі Міністерства оборони України : Наказ Міністерства оборони України від 22.03.2023 р. № 152. URL: <https://www.mil.gov.ua/ministry/normativno-pravova-baza/nakazi-ministra-oboroni-ukraini/nakazi-ministerstva-oboroni-ukraini-za-2023-rik.html>.

10. Про затвердження Нормативів з радіаційного, хімічного, біологічного захисту для військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України : спільний наказ Міністерства оборони України та Начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 09.02.2018 р. № 55.

11. Про прийняття національних стандартів : Наказ Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 26.03.2019 р. № 76.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0076774-19#Text>.

Література

Основна література

1. Бойове застосування підрозділів військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту : навч. посіб. / В. Є. Гайдабука, С. А. Писарев, В. В. Марущенко та ін. Київ : КНТ, 2022. 182 с.

2. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України «Хімічний, біологічний, радіаційний, ядерний захист Сухопутних військ Збройних Сил України». Київ, 2020. 131 с.

3. Марущенко В. В., Писарев С. А., Сакун О. В. Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів : навч. посіб. Харків : ВІТВ НТУ «ХПІ», 2020. 380 с.

Додаткова література

1. Артюшенко О. В., Шевцов А. Л. Актуальні питання застосування вогнеметних підрозділів у сучасному бою. *Науковий вісник Національної академії Служби безпеки України*. 2022. № 83. С. 3–8.

2. Матикін О. В., Марущенко В. В., Гайдабука В. Є. Підготовка вогнеметника : навч.-метод. посіб. Харків : ВІТВ НТУ «ХПІ», 2019. 100 с.

3. STANAG 1379 NATO «RADHAZ WARNING SIGN – AECR-03 EDITION A» (Попереджувальний знак НАТО про радіаційну загрозу).

4. STANAG 2451 «ALLIED JOINT DOCTRINE FOR CHEMICAL, BIOLOGICAL, RADIOLOGICAL AND NUCLEAR DEFENCE – AJP-3.8 EDITION A» (Союзна спільна доктрина з радіаційного, хімічного, біологічного та ядерного захисту).

5. STANAG 2515 «COLLECTIVE PROTECTION IN A CHEMICAL, BIOLOGICAL, RADIOLOGICAL AND NUCLEAR ENVIRONMENT (COLPRO) – ATP-70 EDITION A» (Колективний радіаційний, хімічний, біологічний та ядерний захист (COLPRO)).

6. STANAG 2582 «ENVIRONMENTAL PROTECTION BEST PRACTICES AND STANDARDS FOR MILITARY CAMPS IN NATO OPERATIONS – AJEPP-2 EDITION A» (Кращі практики та стандарти захисту довкілля для раціонального використання у військових базових таборах під час операцій НАТО).

7. STANAG 2583 «ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM IN NATO MILITARY ACTIVITIES – AJEPP-3 EDITION A» (Системи екологічного менеджменту у військовій діяльності НАТО).

8. STANAG 6500 «NATO CAMP ENVIRONMENTAL FILE DURING NATO-LED OPERATIONS – AJEPP-6 EDITION B» (Ведення екологічного паспорту базових таборів під час операцій під проводом НАТО).

9. STANAG 7141 «JOINT NATO DOCTRINE FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION DURING NATOLED MILITARY ACTIVITIES – AJEPP-4 EDITION B» (Спільна доктрина НАТО щодо захисту довкілля під час військових заходів під проводом НАТО).

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Міністерства оборони України. URL:
<https://www.mil.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Збройних Сил України. URL:
<https://www.zsu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал «Радон». URL: <https://radon.net.ua/>

Курс захисту від зброї масового ураження. URL: https://sprotyvg7.com.ua/lessons/safe_tocsic

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedry-viiskovojurydychnoho-instytutu.html>

НЕІК

Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» 262 ПД «Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=1171>

Вимоги викладача

Курсанти *повинні*: регулярно відвідувати лекції та практичні (групові) заняття; систематично й активно працювати на них: брати участь в обговоренні дискусійних питань, використовувати наявні офіційні джерела та доктринальні напрацювання задля продуктивної полеміки та формування власної позиції щодо проблемних питань, які виникають у сфері застосування зброї масового ураження; якісно виконувати письмові завдання, індивідуальні роботи тощо. Практичні (групові) заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових (науково-практичних) конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язковою вимогою є дотримання курсантами норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (<https://nlu.edu.ua/wp->

content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції тощо). Здобувачі вищої освіти також мають можливість користуватися ноутбуками, планшетами, телефонами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних/групових заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, виконання нормативів тощо. У ході практичного (групового) заняття курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 0,5; 1; 1,5);

контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі виконання тестового завдання. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта до вивчення поточного матеріалу.

Впродовж семестру курсанти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань курсантів з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої курсант допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку курсант може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль									Індивідуальна робота курсантів	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1			Модуль № 2			Модуль № 3					
Практичні заняття	Групові заняття	Тестове завдання	Практичні заняття	Групові заняття	Тестове завдання	Практичні заняття	Групові заняття	Тестове завдання	max 10	max 60	max 100
max 0	max 6	max 1	max 9	max 7,5	max 1	max 0	max 4,5	max 1			

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на груповому (практичному) занятті	Max 1,5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	1	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	0,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання	Max 1	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	0,8-0,9	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок.
	0,6-0,7	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	0,4-0,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	0,2-0,3	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0-0,1	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи курсантів: Наукова доповідь	Max 10	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, судова практика, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на

	<p>використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
8	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
6	<p>Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.</p>
4	<p>Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на судову та / або правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висувуються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.</p>
2	<p>Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висувуються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася;</p>

		відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.
Написання та опублікування наукової статті	10	Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною, в ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Диференційований залік Зараховано	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку

		за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
Не зараховано	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34